

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

Περιγραφή Χρηματοδοτούμενου Ερευνητικού Έργου
2η Προκήρυξη Ερευνητικών Έργων ΕΛ.ΙΔ.Ε.Κ. για την
ενίσχυση Μεταδιδακτορικών Ερευνητών/τριών

Τίτλος Ερευνητικού Έργου: Ανάλυση της αλυσίδας αξίας του καπνού στην Ελλάδα (1949-1981)

Επιστημονικός/ή Υπεύθυνος/η: Juan Carmona-Zabala

Φιλικός προς τον αναγνώστη τίτλος: VCAT-Gr

Επιστημονική Περιοχή: Ιστορία

Φορέας Προέλευσης και Χώρα: Ίδρυμα Τεχνολογίας και Ανάπτυξης, Ελλάδα

Φορέας Υποδοχής: Ίδρυμα Τεχνολογίας και Ανάπτυξης, Ελλάδα

Συνεργαζόμενος Φορέας: -

**Ιστοσελίδα προβολής του Έργου:
<https://www.ims.forth.gr/el/project/view?id=207>**

Ποσό Χρηματοδότησης: 134,995.00 €

Διάρκεια Χρηματοδότησης: 24 Μήνες

Ο σκοπός αυτής της ερευνητικής πρότασης είναι η ιστορική ανάλυση του Ελληνικού καπνικού τομέα την περίοδο μεταξύ του τέλους του εμφύλιου πολέμου το 1949 και την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ το 1981. Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα που το συγκεκριμένο έργο σκοπεύει να απαντήσει εστιάζουν α) στις σχέσεις ισχύος μεταξύ των διάφορων εμπλεκόμενων φορέων στον καπνικό τομέα (διεθνείς οργανισμοί, κρατικοί θεσμοί, συνδικαλιστικές οργανώσεις, αγροτικές οργανώσεις, εταιρίες) β) στην γεωγραφική κατανομή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την παραγωγή και εμπορευματοποίηση του καπνού στην Ελληνική επικράτεια γ) και στις αλλαγές στην τεχνολογία που χρησιμοποιούνταν στον καπνικό τομέα καθώς και στις διαδικασίες προστιθέμενης αξίας. Θα ερευνήσουμε αυτά τα ερωτήματα εστιάζοντας με σφαιρικό τρόπο στα διάφορα σημεία της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας: αγροτική παραγωγή, επεξεργασία και εξαγωγή των φύλλων καπνού, παραγωγή τσιγάρων. Η έρευνα αυτή συνεισφέρει στην κατανόηση της Ελληνικής οικονομικής μετάβασης κατά τη μεταπολεμική περίοδο από την σκοπιά των διαδικασιών παραγωγής αλλά και των κοινωνικών ομάδων και θεσμών που συμμετείχαν σε αυτή.

Η ερευνητική ομάδα θα συλλέξει τα απαραίτητα δεδομένα από διάφορα ιστορικά αρχεία και θα χρησιμοποιήσει το θεωρητικό πλαίσιο που προτείνει η βιβλιογραφία σχετική με τις Αλυσίδες Αγαθών (Value Chains) για την ερμηνεία του υλικού αυτού και την δημιουργία μιας συνεκτικής ιστορικής αφήγησης. Η διάχυση των αποτελεσμάτων θα γίνει με ένα επιμελημένο τόμο, δύο δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά μετά από κρίση, δυο άρθρα για το ευρύ κοινό και μια ιστοσελίδα. Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα θα οργανώσει ένα συνέδριο στην Αθήνα το οποίο θα εστιάζει στην ιστορία των εμπορευμάτων.

Το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο συνεισφέρει στην ελληνική ιστοριογραφική παραγωγή όχι μόνο με το να επεκτείνει την γνώση μας για το συγκεκριμένο ζήτημα αλλά και με το να αναδείξει τις δυνατότητες που μας δίνει το θεωρητικό πλαίσιο των Αλυσίδων Αξίας στην ιστορική μελέτη των εμπορευμάτων. Με αυτόν τον τρόπο η μελέτη του ελληνικού καπνικού τομέα συνομιλεί και με το κοινό εκτός Ελλάδος καθώς το συγκεκριμένο ζήτημα συνδέεται με την ένταξη της χώρας στην Κοινή Αγροτική Πολιτική και τις εμπορικές συμφωνίες της ΕΟΚ. Επιπλέον, κεντρίζει το ενδιαφέρον όσων ασχολούνται με τις Αλυσίδες Αξίας και οι οποίοι μέχρι τώρα δεν είχαν λόγο να διαβάσουν για την Ελλάδα.

Πρόσφατες μελέτες της ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ αποτελούν παράδειγμα του πως μια ελληνική ιστορική μελέτη μπορεί να αφορά ένα διεθνές κοινό. Οι μελέτες αυτές αναδεικνύουν το πως ο επιχειρηματικός τομέας και η ύπαρξη της δημοκρατίας ως ενοποιητικοί παράγοντες της ΕΟΚ καθόρισαν την πορεία που ακολούθησε η Ελλάδα και η ΕΟΚ κατά την διάρκεια της δεύτερης διαδικασίας ένταξης χωρών στην κοινότητα. Επίσης, η Ελλάδα γίνεται ένα από τα παραδείγματα των πολιτικών αλλαγών που επέφερε η Ευρωπαϊκή ενοποίηση. Το ερευνητικό έργο VCAT-GR επεκτείνει την γνώση μας στο πως ένας συγκεκριμένος τομέας της Ελληνικής οικονομίας εξελίχθηκε λαμβάνοντας υπόψη τις σχέσεις της χώρας με την ΕΟΚ από την υπογραφή της συμφωνίας σύνδεσης του 1961 μέχρι την είσοδο της το 1981. Οικονομικές ιστορικές μελέτες έχουν ήδη αναδείξει ότι το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας κατευθύνονταν κατά κύριο λόγο προς την Ευρώπη αλλά η εξέλιξη συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας δεν έχει μελετηθεί ακόμα επαρκώς. Εν κατακλείδι, το συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα επεκτείνει την γνώση μας σε τρία διαφορετικά πεδία ιστορικής έρευνας: 1) την ιστοριογραφία του καπνού στην Ελλάδα, 2) τις μελέτες πάνω στην ιστορία των εμπορευμάτων, 3) και την οικονομική ιστορία της μεταπολεμικής Ελλάδας

Εκτός από την συνεισφορά στην παραγωγή νέας ιστορικής γνώσης σε ακαδημαϊκού επίπεδο, η συγκεκριμένη μελέτη παίρνει θέση και στον δημόσιο διάλογο που λαμβάνει χώρα σχετικά με την ιστορία της Ελληνικής οικονομίας. Ένα από τα αποτελέσματα της δεκαετούς οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα αλλά και αλλού είναι το ανανεωμένο ενδιαφέρον στην οικονομική ιστορία. Σημαντικό μέρος του ευρύτερου κοινού ενδιαφέρεται να απαντήσει τι πήγε λάθος και ποιος ευθύνεται για την οικονομική καταστροφή. Ο καπνός αποτελεί την επιτομή των αλλαγών που συνέβησαν στην Ελλάδα και οδήγησαν στην κρίση του 2008. Ήταν κάποτε το κύριο εξαγωγικό προϊόν της Ελλάδας και βρισκόταν στο επίκεντρο σημαντικών αποφάσεων οικονομικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο. Παρ' όλ' αυτά, αργότερα ο καπνός αποτέλεσε το τέλειο παράδειγμα ενός τομέα σε κρίση παρόλες τις επιδοτήσεις από την Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΟΚ. Μια πλειάδα από πολιτιστικούς οργανισμούς που επικεντρώνονται στην διατήρηση και διάχυση της ιστορικής γνώσης σχετικά με τον Ελληνικό καπνό είναι δυνατόν να βρουν πολύτιμα τα αποτελέσματα του συγκεκριμένου ερευνητικού έργου. Μεταξύ αυτών είναι το μουσείο καπνού στην Καβάλα, το μουσείο καπνού Αγρινίου, και το μουσείο καπνού στην Πεντάπολη Σερρών. Το υλικό που θα συγκεντρωθεί από το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο μπορεί να αποτελέσει την βάση για μελλοντικές συνεργασίες μεταξύ ακαδημαϊκών και πολιτιστικών φορέων. Μέρος της διάχυσης των ερευνητικών μας αποτελεσμάτων είναι να εξασφαλίσουμε ότι οι συγκεκριμένοι φορείς θα λάβουν γνώση του υλικού αυτού.

Η χρηματοδότηση αυτής της μελέτης από το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας επιτρέπει την περαιτέρω προώθηση του ερευνητικού έργου του επικεφαλής ερευνητή αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης της σταδιοδρομίας των μελών της ερευνητικής ομάδας. Ουσιαστικό μέρος αυτού επιτυγχάνεται με το να δίνει την δυνατότητα στην ερευνητική ομάδα να καλύψει τις βιοτικές της ανάγκες για το διάστημα που απασχολείται στο συγκεκριμένο έργο.

ΕΛΙΔΕΚ.
Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Λ. Συγγρού 185 & Σάρδεων 2
ΤΚ. 17121, Νέα Σμύρνη, Ελλάδα
210 64 12 410, 420
communication@elidek.gr
www.elidek.gr